

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חתם סופר

תורת משה פרשת משפטים

□ לבלב תשליכין אותה. אמרו חז"ל [מכילתא כ"ב ל"ג] למדך הכתוב שאין הקב"ה מקפח שכר כל צדיק שנאמר ולכל צדיק לא יחרץ כלב לשונו, אמר הקב"ה תנו לו שכרו. וי"ל מה שאיתא בצ"כ ח' ע"א רבי פתח אולרות בשנת צלוצת ואמר יכנסו צעלי מקרא וכו', דחק ר' יונתן בן עמרם ונכנס ח"ל רבי פרנסני כעורב פרנסני ככלב וכו', ויש לדקדק למה המשיל את עצמו דווקא לעורב ולכלב, וי"ל דהנה רבי לא רצה לזון ע"ה שאין להם חלק בתורה, אבל באמת יש גם לע"ה זכות בתורה במה שמחזיקים לת"ח ועץ חיים היא למחזיקים בה, וגם אותן שאינן ממחזיקי התורה יש להם זכות במה ששותקין מלחרון לשונם ולשות צשמים פיהם לדבר עתק בגאווה וצוח על ת"ח, והנה מנינו באליהו הנביא שהעורבים מציאים לו בשר ולאם בצקר ובערב לאכול [ע"י חולין ה' ע"א], ומנינו זכות לכלבים שלכל צדיק לא יחרץ כלב לשונם, וזה נחשב להם לזכות ששכרם בזה להשליך להם הערפה, וזה שאמר ריב"ע פרנסני כעורב וככלב שגם לע"ה יש לו זכות בתורה במה שמפרנסים לת"ח כעורב שפרנס לאליהו וגם לכה"פ יש להם זכות ככלב, במה שאין חורטים לשונם נגד ת"ח ככלבי מלרים אשר לזכות נחשב להם זה רמז ריב"ע בלשונו העבור לרבינו הקדוש (טו).

פרי צדיק ר"ה

[ין א"י בתיקונים (ת"ו) אלא בלחן לווחין בללוחא ביומא דכפורי ככלבים הב הב לנו מזונא וכו'. והכוונה ע"ד שא' פרנסני ככלב ומה שגילה זה בתיקונים ולכאורה מאמר הגמ' (ב"ב ח'). ביונתן בן עמרם שאמר לרבי פרנסני ככלב כדי שלא יחזיק טובה לעצמו בכבוד החורה סותר לזה. אמנם שבדל"י אין לאדם להחזיק טובה ולהתפאר בעצמו לומר על נפשו שהוא מיושבי בבית ה' כל ימי חייו ואין לו שום שייכות בהצטרפות עוה"ו. אבל גם לא יפריז על המדה לשום כל תוחלתו ומגמתו רק על לרבי גופו. וזה שמגנה בתיקונים דלווחין ככלבים הב הב כי עכ"פ גם אם מוטל על האדם עול הפרנסה יקוה בנפשו וישתוקק לזכות להיות מיושבי בבית ה'. וכמו שאמר הרבי ר' בוגם מפסיסמא ז"ל על הפ' אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש וגו' שדוד המע"ה לא החזיק בעצמו שהוא מיושבי בבית ה' רק שזה בעצמו שאל מהש"ת להיות אותה אבקש שיהי' עכ"פ זאת כל המצוקת שלו לזכות להיות שבת בבית ה' כל ימי חייו וגו'. [מכילתא ועד הסוף מכתי"ק] ברה"ה נידונין על

שלי"ה מסכת מגילה

נר מצוה יט

ולהדריכו בדרך הישר. ואפשר דזה רמז ר' יונתן בן עמרם בעובדא דרבי הנ"ל שאמר פרנסני כעורב וככלב, הזכיר שני אלו שחטאו כדאיתא בפרק חלק (קמ"ג): שלושה שמשו בתיבה, ושנים מהם היה העורב והכלב, ועל כל זאת פרנסם נח בתיבה, וק"ל.

עטרת ישועה

ליקוטים סוף דברים

(ט) **בשים** ציב רבי פתח אולרות בשכ"י צלוצת ודחק יונתן בן עמרם ח"ל קריח ח"ל פרנסני ככלב כו' עיי"ש. הענין נה שאמר פרנסני ככלב. י"ל דדרך הל"ה כי מנינו ח"ל הכלבים שאמרה התורה ששכר לא יחרץ כלב לשונו לא קשה הקנייה שכרם ואוונרה התורה לכלב תשליכון אורו ליתן להם נבילה בשכרן הרי דמנינו גבי כלב דגם על שב ואל תעשה במה שלא חלו לשונם על ישראל נעלו שכר לזאת גם כאן ח"ל יונתן בן עמרם שאמר לרבי שאין לו שום מוצלה לא צמקרא ולא צמטנה. אומר לו לרבי איכ פרנסני ככלב כו' שהכלב נעל שכר צדי טוס מעלה רק בשביל קואיח בן חפרנסני חעפיי שאין צי טוס מעלה :

תיקוני זוהר תיקוני ו'

אין איש אלא איש לדרכו פנו בעסקין דלחון באורחין דלחון איש לבצעו מקצתו בבצעה דהאי עלמא לירתא דאי עלמא - ולאו אינון ססטרא דאלין דאתמר בהון (שמות יח) אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שונאי בצע - אלא בלחן צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים הב הב לנא מזונא וסליחה וכפרה וחיי תבנו לחיים - ואינון עוי נפש כאינון פלחין כוכביא דעלמא דצווחי לגביה ולית לון בשת אנפין דלא אית מאן דקרא ליה בתיובתא דיתוור שכינתיה לקב"ה דאיהו מרחקא סיניה לשהיר לגביה - וארטיין לכלבים דאתמר בהון (מלכים קו) ויתערבו בנוים וילמדו מעשיהם ואינון ערב רב - דכל חסד דעברין לגרמיהו עברין - ועוד אינון שאלין מזונא וכסויא ועונה דאיהו עונת וזוגיהו דאתמר בה (שמות כח) שארה כסותה וענתה לא יגרע - ולא אית מאן דשאל מזונא דאיהו תורה - שארה דשכינתא - ואיהו

עטרת ישועה כי תצא

א"י כי תצא כו'. ורמזו חז"ל לרבות הכנעני הנה איתא בתיקוני' לווחין ככלבין הב הב בן מזונא כו'. וכתבו צדי לפרט שהוא ע"ד חז"ל גבי יונתן בן עמרם שדחק אי"ע לרבי בשנת צלוצת ואמר רבי פרנסני ככלב פרנסני כעורב עיי"ש. וזה שרמזו בתיקוני' לווחין ככלבין הב בן מזונא היינו שהש"י יתן לנו מזון אפילו אין לנו כדאיס רק יפרנסנו ככלב בתורה מתנת חסד. והנה יוני ר"ה ויחסיב הונו יונא

בבא בתרא ח

עניין: פרנסני ככלב וכעורב

בן יהוידע

שם. פרנסני ככלב. נ"ל בס"ר, רמז לו בזה, דהכניס צבילי שעשו טובה לישראל בליאחם ממלכים שלא נכחו, דכתיב ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, נתן להם שכר, שזה על הגבלה לכלב תשליכון אותה, וכמ"ס רז"ל, וגם עמי אריות אב"פ שאינם ראויים ראוי ספרנסם, בשביל שמניע מהם טובה לישראל בקבלת התפילות, כמ"ס רז"ל כל תפלה שאין בה מפושעי ישראל אינה מקובלת, שהוא בדוגמת התלכנה שריחה רע, ומנחה הכתוב עם סממני הקטורה. אז יובן שח"ל פרנסני ככלב, כלומר דבר מועט,

שם. פרנסני כעורב. נ"ל כונתו בזה, כי כתוב בספר תולדות הטבע, דהעורב מניו בכל הארלות, אך בכל מקום שבתו יהיה לשנייה ולקללה, ויתנו אותו לבן בליעל ורע מעללים, ורבים אומרים אין דבר טוב כמלא בו, וגם בחכמת לבו יסמו תפלה, כל איש ידבר עליו חובה, ולא יש מליץ אחד מני אלק להגיד ישרו, גם טבעו להיות חמדן לחמוד כסף וזהב וכלי יקר, גם יגנבם ויסיס צדיקו, וכאשר האריך בזה ע"ש, ולכן הזכיר מין זה הרע והנמאס, לומר אב"פ שעמי אריות שהיו בזמן המשנה הם רעים וחטאים, עכ"ל תשובה אותם כעורב שהוא רע בליעל, ועכ"ל הקב"ה מזמין לו פרנסתו. אז נמי ח"ל כעורב, ר"ל חתן לי פסולת ש